

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 404/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátkou JUDr. Ivanou Orosovou, Masarykova 10, Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 15/2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 152/2019 z 30. októbra 2019, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ivanou Orosovou, Masarykova 10, Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 15/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 152/2019 z 30. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení jedného zo žalobcov bol stranou v konaní o zaplatenie sumy 3 319,30 € s príslušenstvom vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 29 C 50/2007. V odvolacom konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 16 Co 15/2017 vzal ako žalobca v 1. rade žalobu späť. Krajský súd uznesením sp. zn. 16 Co 15/2017 z 25. januára 2018 pripustil späťvzatie žaloby žalobcom v 1. rade (sťažovateľom), zrušil prvoinštančný rozsudok vo veci samej vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade a konanie proti nemu zastavil a zároveň rozhodol, že žalované v 1. a 2. rade majú proti žalobcovi v 1. rade nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania v celom rozsahu. Žalobcovi v 1. rade náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a žalovaným v 3. a 4. rade nepriznal náhradu trov konania.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že mu *„nie je zrejmé, z akého dôvodu... mal uhradiť trovy protistrany v celom rozsahu výlučne... sám, keď už zo samotného rozhodnutia prvoinštančného súdu vyplýva, že trovy žalovaným... boli (pozn., žalobcovia)*

zaviazaní uhradiť spoločne a nerozdielne, čím išlo o nerozlučné spoločenstvo žalobcov v zmysle § 77 CSP. Odvolací súd pri spätvzatí žaloby na rovnakom skutkovom základe svojvoľným postupom zmenil výrok súdu prvého stupňa bez toho, aby mal na to patričný dôvod, a aby vo vydanom uznesení zmenu výroku prvostupňového súdu dostatočne odôvodnil.“.

4. Proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2017 z 25. januára 2018 podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje: *„Nesúhlasím s tvrdením Najvyššieho súdu, že v danom prípade uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí (o veci vymedzenej žalobou)... Mám za to, že súd v rámci svojho rozhodovania rozhoduje meritórne aj o náhrade trov konania, pretože žalobca uvedené žiada priznať rovnako, ako žiada priznať samotný nárok v konaní. V podstate, ak by žalobca neuviedol v petite žaloby návrh na priznanie trov konania, o trovách by súd nerozhodoval. Aj vzhľadom na uvedené obe nároky, ktoré vo svojom petite žiada žalobca priznať, majú rovnakú váhu a obe výroky predstavujú v podstate rozhodnutia, o ktoré sa žalobca domáha podaním svojej žaloby.“*

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že postupom dovolacieho súdu a odmietnutím dovolania bez toho, aby došlo k preskúmaniu napadnutého rozhodnutia, bolo zasiahnuté do jeho práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

7. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu - upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu

v Prešove v konaní vedenom pod spisovou značkou 16 Co/15/2017 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedené pod spisovou značkou 6 Cdo/152/2019 bolo porušené.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 6 Cdo/152/2019 zo dňa 30. 10. 2019 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov konania a právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

12. Podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2017

15. Ústavný súd pripomína, že uplatnenie jeho právomocí je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde). V tejto súvislosti

už ústavný súd opakovane uviedol, že všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to tak náležitosti týkajúce sa formy návrhu, ako aj jeho obsahu. Ústavný súd je potom viazaný návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde). Osobitne to platí v prípadoch, v ktorých osoby, požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd, sú zastúpené advokátom (m. m. III. ÚS 334/09).

16. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 15/2017, avšak bez toho, aby ústavne relevantným spôsobom odôvodnil porušenie týchto práv. Pozornosti ústavného súdu neušla pomerne stručná argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 16 Co 15/2017 z 25. januára 2018, ústavný súd na ňu však neprihliadal, keďže predmetné uznesenie sťažovateľ nepoňal do petitu ústavnej sťažnosti. V texte ústavnej sťažnosti teda chýba ústavnoprávne relevantná právna argumentácia vo vzťahu k namietanému porušeniu uvedených práv napadnutým postupom krajského súdu. Ústavný súd konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa neho dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže ústavná sťažnosť neobsahuje v tomto smere relevantné odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

17. Podľa ústavného súdu má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti významné procesné dôsledky. Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy je teda vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľa, spočívajúcich v uvedení skutočností, svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím, opatrením, procesným postupom, prípadne inou aktivitou alebo nečinnosťou konkrétneho orgánu verejnej moci (orgánu štátnej správy, územnej alebo záujmovej samosprávy, súdu atď.).

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom krajského súdu odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 152/2019 z 30. októbra 2019 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

19. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

20. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom, vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

21. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

22. V rámci uvedených právnych názorov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa.

23. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ podal dovolanie proti výrokom odvolacieho súdu, ktorými priznal žalovaným v 1. a 2. rade proti žalobcovi v 1. rade (sťažovateľ) nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v celom rozsahu, pričom vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP, pretože podľa jeho názoru mala byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania aj žalobcovi v 2. rade, teda obom žalobcom spoločne a nerozdielne. Sťažovateľ argumentoval, že trovy konania, na náhradu ktorých bol zaviazaný, nezavinil, právne úkony, ktoré v konaní vykonával, boli nutné na ochranu jeho práv.

24. Dovolací súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uvádza:

„V zmysle § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorý m sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a) až f) C. s. p. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p., je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 C. s. p., dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené: k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) C. s. p.

pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) C. s. p. irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

V danom prípade žalobca I/ dovolaním napadol uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania, ktoré však nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí (porov. R 73/2018). Prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 C. s. p. preto nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobcu I/ z ustanovenia § 420 C. s. p. nevyplýva, dovolací súd jeho dovolanie ako procesné neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) C. s. p.“

25. V nadväznosti na citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosťou súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerespektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie ním označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie odvolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o dovolaní.

26. Z citovaných častí napadnutého uznesenia možno vyvodit', že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľa primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup odvolacieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd

sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal s dovolaním sťažovateľa, pričom ho odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP bez toho, aby skúmal, či došlo k procesnej vade namietanej sťažovateľom.

27. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu